

ליקוטי מוהר"ן בפרשה - 161

פרשת ויצא - התשפ"ד / מאת הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

מבוסס על ליקוטי מוהר"ן תורה י"ב ח"א ו"ט תניינא

רחל ולא אהרן אשר בנו שתיהן את בית ישראל / יעקב אבינו גלגול אדם הראשון / לאה ורחל - חוה ראשונה ושניה / הטעם בפנימיות שהיתה לאה שנואה / הדיבורים שבין יעקב ולאה / ע"י שקנית את הבכורה מעשיו קנית גם אותי / תיקון חצות - תיקון רחל ותיקון לאה / מדוע עיקר מקום הצער והבכיה הוא ב'תיקון רחל' / עשו וזרעו עמלק נמסרים דוקא ביד בניה של רחל / מדוע קדמה מלכות שאול למלכות דוד / מרדכי היהודי מבנימין, ומשיח בן יוסף / יעקב מוכיח את הרועים על בזבז הזמן / למה צריך אריכות גדולה רק להודיע שכוחו של יעקב גדול / האבן הגדולה היא סטרא אחרא שחוסמת את שפע הבאר לעולם / 'אבן נגף' שעל פי הבאר היא קליפת עמלק / כח יעקב לגלול את האבן ע"י שראה לרחל שלמות האמונה / יעקב מקבל כח מרחל לגלול את האבן 'קליפת עמלק' / הצדיק נכנס בשבע חכמות וקם על ידי אמונה / יעקב הכניע את עשיו ואת עמלק ע"י ההשתחויה והקימה / יעקב והמספר שבע / חשבון שנות יעקב וי"ד שנה שלמד תורה / ההכנה שעושה יעקב ארבע עשרה שנה - כפול / עשו - אליפז - עמלק / הדיבור שבין יעקב לאליפז / יחוד ראייה - נשיקין - גופני / יעקב אבינו מסלק את כל הקושיות שבתורה / השכינה - שנרמזת ברחל, היא בחינת תורה שבעל פה / זיווג הנשיקין בלימוד התורה שלמד מיעקב ורחל / בציון של צדיק צריך ללמוד את התורות שלו / התענוג הכי גדול לצדיק הוא לקיים עוד מצוה / אצל הבא סאלי כדאי ללמוד ספר 'אהבת ישראל' שלו / זיווג הגופני בחינת 'חידושי תורה' / 'ראיה-נשיקין-גופני', בחינת 'נפש-רוח-נשמה' / נפש - בקבר, רוח - בגן עדן התחתון, נשמה - בגן עדן העליון / לבן חשב לרעה על יעקב, והקב"ה חשבה לטובה / את ההכנה בשביל בירורי לאה עשה יעקב בלילה אחד / רחל בחינת 'שכל אחר', לאה בחינת 'שכל פנים' / כל מלכות בית דוד יוצא ע"י שמרמים את הסטרא אחרא /

השיעור לרפואת שלמה של שרון בן נעילה נעמי יאל נא רפא נא לוי

רחל ולאה אשר בנו שתיהן את בית ישראל

א. בפרשתנו פרשת ויצא, התורה מלמדת על השידוך של יעקב עם רחל ולאה, ועל לידת השבטים הקדושים. רחל ולאה הם אלו שבנו את בית ישראל, כמו שכתוב אצל בועז (רות ד, יא): **וַיֵּאמְרוּ כָּל הָעָם אֲשֶׁר בְּשַׁעַר יְהִזְקִינִים עֲדִים, יִתֵּן ה' אֶת הָאִשָּׁה הַבְּאָה אֶל בֵּיתְךָ פְּרָחַל וּבְלֵאָה אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתֵּיהֶם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל**, אבל יעקב רצה בתחילה רק את רחל, ולא את לאה, עד כדי כך שכתוב בפסוק (בראשית כט, לא) **לִשְׁוֹן קִשָּׁה: וַיֵּרָא ה' כִּי שְׁנוּאָה לֵאָה וְגו'.** ויש להבין מדוע יעקב אבינו התנגד בהתחלה ללאה?

יעקב אבינו גלגול אדם הראשון

ב. האר"י ז"ל מגלה שנשמט יעקב אבינו היא גלגול של אדם הראשון, אחרי שנתקן מהחטא, ויש לזה קצת רמז בגמרא (בבא מציעא דף פד.): **שופריה (ויפיו) דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון. וכן לאה ורחל, הם כנגד 'חוה ראשונה' ו'חוה שניה'. כבר במדרש (בראשית רבה כב, ז) מוזכר שהיתה 'חוה ראשונה' ושהיא חזרה לעפרה כי לא רצה באדם הראשון, ואז הקב"ה ברא לאדם הראשון את החוה השניה המוכרת, שהיא 'אם כל חי'.**

לאה ורחל - חוה ראשונה ושניה

ג. כתוב שהקב"ה ברא את חוה, הוא הפיל תרדמה על האדם, מה הסיבה? אומרים חז"ל (שם ז, יז), שבפעם הראשונה שהוא ראה את חוה מתרקמת מול עיניו 'מלאה רירין ודס' הוא מאס בה, ולכן אמר הקב"ה: עדיף שלא יראה אותה עד שתברא בשלמות. ולכן כתוב (בראשית ב, כא): **וַיִּישָׁן וַיִּקַּח וְגו' - פירש"י: שלא יראה חתיכת הברש שממנו נבראת, ותתבוה עליו'.**

הטעם בפנימיות שהיתה לאה שנואה

ד. ויש כאן סוד עמוק, מסביר האר"י ז"ל, שחוה ראשונה היו בה דינים קשים מאוד, ולכן אדם הראשון לא רצה אותה, ורק חוה

השנייה שהיו דיניה ממותקים, אותה רצה אדם הראשון. וכך יעקב אבינו שהוא גלגול אדם הראשון היה צריך לתקן שתי נשים, חוה ראשונה - לאה, וחוה שניה - רחל, רק שגם יעקב כמו אדם הראשון רצה רק את חוה השניה - רחל, ולא את חוה ראשונה - לאה מפני הדינים הקשים שבה, ומפני זה לאה היתה 'שנואה' אצל יעקב, בגלל שהיו בה דינים קשים.

הדיבורים שבין יעקב ולאה

ה. כתוב (שם כט, כה): **וַיְהִי בְּבִקְרֵי יְהִנָּה הוּא לֵאָה -** אומר המדרש (בראשית רבה ע, יח): **"אָמַר לָהּ (יעקב ללאה): 'מָה רַמְיָתָא בַּת רַמְיָאָה, לָאוּ בְּלִילִיָּא, הָיָה קְרִינָא רַחֵל, וְאַתְּ עֲנִית לִי? אֲמָרָה לִי: אֵית סוּפֵר (מלמד) דְּלִית לִיָּה תְּלִמִידִים, לֹא כִּף הָיָה צוּחַ לָךְ אַבְיָד, 'עֲשׂו, וְאַתְּ עֲנִי לִיָּה?'"** יעקב אמר ללאה: רמאית בת (לבן) הרמאי, כל הלילה אני קורא לך רחל, ואת משיבה לי ועכשיו אני רואה שאת לאה. ועל זה ענתה לאה ליעקב בחכמה: יש מלמד שאין לו תלמידים - אם אין לו תלמידים הוא לא נקרא 'מלמד' ואני תלמידה שלך, שהרי כשהיית אצל יצחק אביך, והוא שאל מי אתה? אמרת לו: "אנכי עשוי בכורך"... ואם כן, למדתי ממך שבשביל מצוה מותר לשקר. [דומה למה שאמרו בגמ' ביבמות (דף סה): 'מותר לשנות בשביל השלוש']. וכמו שאתה עשית בשביל המצוה לקחת את הברכות מעשיו, כך גם אני עשיתי כמודך.

ע"י שקנית את הבכורה מעשיו קנית גם אותי

ו. ובפנימיות הכוונה: לאה אומרת ליעקב, אתה הרי קנית את הבכורה מעשיו, ובזכות שלקחת את הבכורה קבלת את הברכות. אבל תדע, שכשקנית את הבכורה של עשיו, קנית גם את הבת זוג שלו שזאת אני לאה הבכורה, וכיון שאתה עכשיו הבכור האמיתי, אני הבת זוג שלך. לאה הסבירה ליעקב, שאם מה שעשית ואמרת לאביך "אנכי עשוי בכורך", ואתה בוודאי צדיק ולא שיקרת בכך, כי קנית מעשיו את חלק הבכורה, וזה אמת שיש בכך מאותו זמן את החלק הטוב של עשיו. ולכן, יש לך יעקב גם חלק בעולם הזה, אבל עם זה קיבלת גם אותי, כי אני שייכת לחלק הטוב של עשיו. ולא רק זה, אלא שעכשיו יש לך את הכוחות לתקן אותי, את בחינת 'חוה ראשונה' שבי. ומה שפחדת מזה שיש בי דינים קשים, ע"י כח הבכורה, יש לך את הכוח לתקן אותי.

תיקון חצות - תיקון רחל ותיקון לאה

ז. ועל פי זה נבוא לבאר דבר מעניין. 'תיקון חצות' מתחלק לשנים, יש את החלק הראשון שנקרא 'תיקון רחל', ויש את החלק השני שנקרא 'תיקון לאה'. ו'תיקון רחל' יותר שייך לחלק של הבכיה והקינות על חורבן בית המקדש והגלות. ואילו 'תיקון לאה' יותר שייך לגאולה ולבנין בית המקדש. ולכן על פי ההלכה, בימים שלא אומרים בהם תחנון לא אומרים 'תיקון רחל' רק 'תיקון לאה'. ומדלגים את מזמור 'יענך ביום צרה' שנמצא באמצע תיקון לאה. גם כשאומרים 'תיקון רחל' צריך לשבת על הרצפה, ובתיקון לאה אפשר לקום מהרצפה.

מדוע עיקר מקום הצער והבכיה הוא ב'תיקון רחל'

ח. והשאלה, שלכאורה במחשבה ראשונה היינו חושבים הפוך, הרי כתוב (בראשית כט, יז): **"וַיְעֲנִי לֵאָה רַבּוֹת - פירש"י בשם הגמרא**

יב. ועכשיו נבאר בזה ענין חדש, שאת הכח הפלאי הזה של רחל אימנו, היא כבר נתנה אותו ליעקב שנרמז עליו בפרשתנו שיכוחו גדול, שהיה זאת על ידי שראה אותה. וכדי לבאר את הדברים היטב נקדים קצת הקדמות. כתוב כשיעקב מגיע לחרן (בראשית כט, ה): "וַיֵּרָא וַהֲנֵה בְּאֵר בְּשֵׂדֶה וַהֲנֵה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ", ויעקב שואל אותם (שם, ו): "הֲנָן עוֹד הַיּוֹם גְּדוֹל לֹא עֵת הָאֶסֶף הַמְּקַנָּה הַשְּׂקוֹ הַצֹּאן וְלָכֹן רָעוּ", יעקב אבינו היה מאוד מנצל את הזמן, הוא היה מתמיד עצום במשך י"ד שנה ויושב ולומד, ואפילו לא ישן על מיטה, וכשהיה עייף הוא נרדם על ספסל בבית המדרש. וכשהוא בא לחרן ורואה שלוש עדרים צאן עם הרועים שלהם יושבים בעוד היום גדול ומבזבזים את הזמן, הוא לא יכול לסבול את זה, והוא מהוכיח אותם, וכמו שפירש"י על פי המדרש (בראשית רבה ע, יא): 'אם שכירים אתם, לא שילמתם פעולת היום', וא"כ איך אתם מפסיקים את העבודה באמצע היום? ואם הבהמות שלכם, אף על פי כן לא עת האסף המקנה וגו'".

למה צרין אריכות גדולה רק להודיע שכוחו של יעקב גדול

יג. והרועים ענו לו (שם, ח): "לא נוכל עד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ כָּל הָעֲדָרִים וְיִגְלְלוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וְהַשְּׂקִינוּ הַצֹּאן". כלומר, אי אפשר להזיז את האבן ולמה, ולמה? פירש"י: "לא נוכל להשקות לפי שהאבן גדולה". וצריך לחכות עד שיאספו כל הרועים ביחד, ואז יגללו אותה. נתאר לעצמנו שהיו שם כבר שלושה עדרים צאן עם הרועים שלהם, והם מחכים עד שיתאספו כל העדרים של כל העיר, אולי אפילו חמישים רועים היו צריכים להאסף שם כדי להזיז את האבן הזו.

והנה מיד כתוב (שם, ט-ז): "עוֹדְנוּ מִדְּבַר עַמָּם וְרַחֵל בָּאָה עִם הַצֹּאן... וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רַחֵל... וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיִּגְלַל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר", ופירש"י בשם המדרש (בראשית רבה ע, יב): "וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיִּגְלַל אֶת הָאֶבֶן" – כמי שמעביר את הפקק מעל פי צלוחית (שעושה זאת בקלות רבה), להודיעך שכחו (של יעקב) גדול, עכ"ל.

הרמב"ן והספורנו ועוד מפרשים שואלים, וכי כל האריכות הזאת רק בשביל להודיע שיעקב היה חזק מאוד בעל כוח פלאי? מה הנקודה בזה? הרמב"ן מסביר ע"פ פשט, וז"ל: יאריך הכתוב בספור הזה להודיענו כי קווי ה' יחליפו כת, ויראתו תתן עוז, כי הנה יעקב אבינו בא מן הדרך והוא עיף, ויגל לבדו האבן אשר היו צריכים אליה כל הרועים, ושלושה עדרים צאן אשר להם רועים רבים ושומרים כלם רובצים עליה אינם יכולים להניעה כלל, עכ"ל.

האבן הגדולה היא סטרא אחרא שחוסמת את שפע הבאר לעולם

יד. אבן גם כאן ירמוז בפנימיות על סודות התורה, הזוהר הקדוש (ויצא ח"א דף קנא): כתב שהבאר זו השכינה שרוצה לתת טוב לעולם, אבל עליה יש אבן שהיא הסטרא אחרא שמפריעה, וז"ל: "וְהָאֶבֶן גְּדוֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר" – דא אבן דמינה כְּשֶׁלִי בְּנֵי עֲלָמָא, אֲבָן נִגְף וְצוֹר מְכֻשׁוֹל, דְּקוֹנִימָא תְּדִיר עַל פִּי הָאֵי בְּאֵר, עַל מִימְרֵיהּ, לְמַתְבַּע דִּינָא דְּכָל עֲלָמָא, דְּלֹא יַחֲוֹת מְזוֹנָא וְטַב לְעֲלָמָא. תרגום: זהו אבן, שממנה נכשלים בני העולם, שהיא אבן נגף וצור מכשול, שהוא הסטרא אחרא העומדת תמיד על פי הבאר, לתבוע דין של כל העולם, שלא ירד מזון וטוב לעולם, עכ"ל.

(בבא בתרא דף קכג): "שהיתה סבורה לעלות בגורלו של עשו ובכתה, שהיו הכל אומרים, שני בנים לרבקה ושתי בנות ללבן, הגדולה לגדול והקטנה לקטן". לאה בכתה הרבה, על שפחדה לעלות בחלקו של עשיו, ולעומת זאת רחל היתה הבת שלכאורה יותר שמחה, היא היתה יפת תואר ויפת מראה, ומיועדת ליעקב הצדיק. ואם כן, למה בתיקון חצות בתיקון רחל יש בו יותר צער ובכייה?

והתשובה: דהנה יעקב קבר את רחל בדרך אפרת היא בית לחם. ויעקב מסביר ליוסף שהסיבה שהוא קבר את רחל שם, כדי שהיא תעמוד בתפילה על בניה בזמן שיגלה אותם נבזוראדן. וכמו שכתוב (ירמיה לא, יד) "קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי כִּי תִמְרוּרִים רַחֵל מִבְּפֶה עַל בְּנֵיהָ" וגו', והקב"ה משיבה (שם, טו) "כִּי יֵשׁ שָׂכָר לְפַעֲלֹתַי נְאֻם ה' וְגו' וְשָׁבוּ בָנִים לְגִבּוֹלָם", והרי שלרחל דוקא יש לה את הכוח לעמוד בתפילה בזמן שאנחנו נמצאים בגלות, והקול שלה נשמע. וכיון שכך, דוקא התיקון רחל הוא היותר מיוחד לימי הגלות, על ענין החורבן.

עשו וזרעו עמלק נמסרים דוקא ביד בניה של רחל

ט. ועוד אמרו חז"ל (בראשית רבה עג, ז) שאין עשיו וזרעו נמסרים אלא בידי בניה של רחל, כמו שכתוב (ירמיה מט, כ): "לָכֵן שָׁמְעוּ עֵצַת ה' אֲשֶׁר יַעֲזֵב אֶל אֲדוֹם... אִם לֹא יִסְכְּבוּם צְעִירֵי הַצֹּאן וְגו'". צעירי הצאן – אלו הצעירים שבשבטים: יוסף ובנימין, שמהם דוקא יוצא מי שיכול להכניע את עמלק שבא מעשיו. ולכן מצינו שמשא לא נלחם עם עמלק בפועל אלא רק מתפלל, ולפעולת המלחמה הוא שולח את יהושע להילחם בעמלק. ולמה דוקא אותו? בגלל שיהושע הוא מבניה של רחל (מאפרים) – שיכול להילחם בעמלק.

מדוע קדמה מלכות שאול למלכות דוד

י. וכן, למה שאול היה מלך ראשון הרי כתוב (בראשית מט, ז): "לא יסור שִׁבְט מִיְהוּדָה וּמַחֲקֵק מִבֵּין רַגְלָיו עַד פִּי יְבֹא שִׁילָה" אלא הסיבה שמלכות שאול קדמה למלכות דוד מפני שהיה צריך לכלות קודם את עמלק, כי זו אחת מג' המצוות שנצטוונו בבואנו לארץ ישראל, להעמיד מלך, לכלות את עמלק, ולבנות את בית הבחירה. ועם מצות עמדת המלך, חלה עלינו המצוה לכלות את עמלק, ומי שיכול לכלות את עמלק זה שאול שהוא מבנימין – מבניה של רחל.

מרדכי היהודי מבנימין, ומשיח בן יוסף

יא. וכן היה בימי מרדכי היהודי ואסתר כתוב (אסתר ב, ה): "אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוֹשַׁן הַבְּיָרָה וְשָׁמוֹ מְרֹדֵכִי בֶן יְאִיר... אִישׁ יְמִינִי" – משבט בנימין, שהיה מבני בניו של שאול, ולכן מרדכי הוא זה שמכניע את עמלק. וגם בעיקבתא דמשיחא לא מספיק רק משיח בן דוד שהוא העיקר, אלא גם בגאולה האחרונה צריך גם את משיח בן יוסף, כי משיח בן יוסף צריך להכניע את עשו ועמלק. נמצא: שיהושע, שאול, מרדכי ואסתר, ומשיח בן יוסף – המשותף לכולם שהם בניה של רחל מיוסף או מבנימין. והם אלו שמכניעים את עשיו ועמלק.

יעקב מוכיח את הרועים על דבזוז הזמן

'קליפת עמלק', שעל ידה קיבל שלמות אמונה, כך גם כל הכנעת 'קליפת עמלק' שיש בחכמות על ידי בחירי הצדיקים, נעשה על ידי שלמות האמונה.

יעקב הכניע את עשיו ואת עמלק ע"י ההשתחויה והק'מה

יט. כבר במדרש (בראשית רבה עח, ח) אנו מוצאים שנדרש הפסוק הנ"ל "שבע יפול צדיק וקם" – על יעקב אבינו, שאע"פ שהשתחויה לעשו שבע פעמים, הוא קם, וז"ל: "וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אָחיו" (בראשית לג, ג), למה שבע על שם "כי שבע יפול צדיק וקם", עכ"ל. אכן כפי דברי רבינו הנ"ל, גם בהשתחויה זו היתה חכמה נפלאה של יעקב אבינו, להכניע את 'קליפת עמלק' שמלוכת בעשיו סבו, וע"י שנכנס יעקב בשבע החכמות של עמלק, שזה נקרא נפילה והשתחויה, ובכל אופן יעקב קם על ידי אמונה, בזה עצמו הוא מכניע את עמלק, וכמו שאומר רבינו: וזה "שבע יפול צדיק וקם" – סופי תבות 'עמלק', שהוא האבן נגף של השבע חכמות, שעל ידו נופלין חס ושלום, אף הצדיק שבע יפול, וקם על ידי אמונה, עכ"ל.

יעקב והמספר שבע

כ. יעקב אבינו מתחזק עם המספר שבע, ובכמה פעמים אנו רואים אצלו את המספר הזה, קודם כל 'יעקב' עולה כמנין שבע שמות הוי"ה כי שבע פעמים כ"ו עולה קפ"ב כמנין 'יעקב'. וכן רבקה אומרת ליעקב (בראשית כו, מג-מד): "ברח לך אל לבן אחי חרנה, וישבת עמו ימים אַחַדִּים" – ויעקב אומר ללבן: "אֲעַבְדְּךָ שָׁבַע שָׁנִים בְּרַחֵל בְּתֶרֶךְ הַקְּטָנָה" (שם כט, יח) ופירש"י: הם ימים אחדים שאמרה לו אמו "וישבת עמו ימים אַחַדִּים" (בראשית רבה ע, יז). ותדע שכן הוא, שהרי כתיב: "ויקחו בעיניו כַּיָּמִים אַחַדִּים בְּאַהֲבָתוֹ אֹתָהּ", עכ"ל.

חשבון שנות יעקב וי"ד שנה שלמד תורה

כא. אבל לפני שיעקב הולך אל לבן להיות אצלו שבע שנים (שכך היה התוכנית בהתחלה לולי הרמאות של לבן), הוא עושה הכנה של ארבע עשרה שנה – כפול, בבית שם ועבר. דהנה בסוף פרשת תולדות, רש"י מביא את דברי הגמרא בסוף מגילה "למה נמנו שנותיו של ישמעאל בתורה?" אומר רש"י: כדי ליחס בהם את שנותיו של יעקב. ורש"י עושה את החשבון של שנותיו של יעקב, ואומר: שבאותו זמן שיעקב התברך, באותה שנה מת ישמעאל בגיל 137, וישמעאל היה גדול מיצחק ב-14 שנים בדיוק, שהרי ישמעאל מל בגיל 13, ובשנה הבאה כשהיה בן 14 – אז יצחק נולד. וא"כ כשישמעאל מת, יצחק היה בן 123, והרי יצחק היה בגיל 60 כשנולדו יעקב ועשיו, ואם כן נמצא, שיעקב התברך בגיל 63. וכשעושים את החשבון של השנים מגיל 63 עד שיעקב עומד לפני פרעה בגיל 130, יוצא שחסר 14 שנים. אומר רש"י: אלו י"ד שנים שיעקב אבינו נטמן בבית עבר. וכתוב שעל 14 שנים האלה יעקב לא נענש על שלא כיבד את הוריו, יעקב אבינו אומר ללבן: "זה לי עֲשָׂרִים שָׁנָה בְּבֵיתְךָ וגו'", ופירש רש"י: בסוף הפרשה שיעקב אמר, אני עוד עתיד לשלם עליהם ביוקר, כי 22 שנה אני לא מקיים מצות כיבוד הורים. ויעקב נענש שבנו יוסף נעלם ממנו 22 שנה. כי כמה זמן לקח ליעקב לחזור? בהלוח היה לו קפיצת הדרך, אבל

'אבן נגף' שעל פי הבאר היא קליפת עמלק

טו. הלשון של הזוהר הקדוש שקורא לאבן הזאת 'אבן נגף וצור מכשול', היא מרמזת על עמלק, שהוא ראש הסטרא אחרא, דהנה רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תניינא תורה י"ט), וז"ל: יש אבן נגף בכל חכמה וחכמה, שהיא בחינת עמלק, שעל ידי האבן הנגף היה יכולין לפל חס ושלום, עכ"ל. ומכאן יש לנו ללמוד שהקליפה הזו של האבן נגף, שהיא על פי הבאר, שסותמת את השפע של השכינה להוריד לעולם. היא 'קליפת עמלק' שאותה התחיל יעקב להכניע מתי שגלל את האבן.

כח יעקב לגלול את האבן ע"י שראה לרחל שלמות האמונה

טז. ובפסוק מבואר, שהכח של יעקב לגלול את זו האבן 'קליפת עמלק', הוא בזה שראה את רחל, שהיא בחינת 'האמונה', וכמו שכתב זאת להדיא בליקוטי הלכות (ו"ד הלכות בכור בהמה טהורה ג, יג), וז"ל: ועל-בן יעקב פֶּאֶשֶׁר רָאָה אֶת רַחֵל שֶׁהִיא בַּחֲנִינֵת שְׁלֵמוֹת הָאֱמוּנָה אֲזוּ וַיִּגַּל אֶת הָאֲבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר (בראשית כט, י) – 'כמעביר פֶּקֶק מֵעַל פִּי צְלוּחִית', כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְז"ל (בראשית רבה ע, יב), כִּי מִקִּדְּם הָיָה הָאֲבֶן גְּדוּלָה עַל-פִּי הַבְּאֵר – שֶׁמֶשֶׁם גְּדוּלָה הָאֱמוּנָה, כִּי לֹא הָיָה אֶפְשֶׁר לְגַלוֹת אֶת הָאֱמוּנָה בְּקַל שֶׁגִּדְּלָתָהּ מִן הַבְּאֵר מִים חַיִּים, מִחֲמַת טַפַּת עֵשׂוֹ וְיִשְׁמַעְאֵל הַמַּעֲכָבִים וּפּוֹגְמִים אֶת הָאֱמוּנָה כְּנ"ל. אָבֵל בִּימֵי יַעֲקֹב וְרַחֵל אֲזוּ בְּבֵר נְדָחוּ טַפַּת עֵשׂוֹ וְיִשְׁמַעְאֵל לַחַוִּץ, וְאֲזוּ זָכָה יַעֲקֹב לְגַלוֹת הָאֱמוּנָה בְּשְׁלֵמוֹת, שֶׁהִיא בַּחֲנִינֵת רַחֵל יִפְתַּת תֹּאֵר וִיפְתַת מְרָאָה – בַּחֲנִינֵת (שיר ה, ז): "בְּלֶךְ יָפָה רַעִיתִי", בַּחֲנִינֵת אֱמוּנָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת. וְאֲזוּ וַיִּגַּל אֶת הָאֲבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר, כְּמִי שֶׁמַּעֲבִיר הַפֶּקֶק מֵעַל פִּי צְלוּחִית, כִּי עֲכָשׂוֹ נִתְגַּלָּה הָאֱמוּנָה בְּשְׁלֵמוֹת, עכ"ל.

יעקב מקבל כח מרחל לגלול את האבן 'קליפת עמלק'

יז. ומבואר גם כאן היטב ככול הדברים שאמרנו למעלה, שכדי להכניע את עשיו ועמלק צריך את זרעה של רחל, אכן כבר הכוח נמצא ברחל בעצמה, ויתירה מזאת, יעקב אבינו כשהיה צריך להכניע את האבן נגף וצור מכשול' שהיה על פי הבאר – שזו היתה קליפת 'עמלק' וקליפת עשו וישמעאל. היה זה בכח שראה את רחל, שהיא בחינת 'שלמות האמונה'.

הצדיק נכנס בשבע חכמות וקם על ידי אמונה

יח. ובה יובנו היטב המשך דברי רבינו הקדוש בהמשך התורה הנ"ל (תורה י"ט תניינא), וז"ל: עֲמַלְק הָיָה פִּילוֹסוֹף וּמַחְקֵר וְכַפֵּר בְּעַקֵּר, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (דברים כה, יח) "וְלֹא יָרָא אֱלֹקִים", דְּהֵינּוּ שֶׁהוּא רַק נוֹהֵג עַל פִּי חֲכָמוֹת, וְאִין לוֹ יִרְאָה בְּלָל. אָבֵל הַצְּדִיק בְּשִׁנְכָנְסוּ בְּאֵלוֹ הַשְּׁבַע חֲכָמוֹת, הוּא מַחְזִיק עֲצֻמוֹ וְנִשְׁאָר קַיָּם עַל עַמְדוֹ – עַל יְדֵי אֱמוּנָה, בְּבַחֲנִינֵת (תְּבַקֵּחַ ב, ד) "וְצִדִּיק בְּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה". כִּי "שָׁבַע יִפּוֹל צְדִיק וְקָם" (משלי כד, טז), הֵינּוּ שֶׁהַצְּדִיק הַגְּדוֹל הוֹלֵךְ דֶּרֶךְ אֱלוֹ הַשְּׁבַע חֲכָמוֹת, וְאֵף עַל פִּי שֶׁשֶׁם יְכוֹלִין לְהַחֲלִיק וְלִפְלַע עַל יְדֵי הָאֲבֶן נִגְף – בַּחֲנִינֵת עֲמַלְק כְּנ"ל, אָבֵל הַצְּדִיק – שָׁבַע יִפּוֹל, וְקָם – עַל יְדֵי אֱמוּנָה כְּנ"ל. וְזֶה "שָׁבַע יִפּוֹל צְדִיק וְקָם" – סוֹפֵי תְּבוֹת 'עֲמַלְק', שֶׁהוּא הָאֲבֶן נִגְף שֶׁל הַשְּׁבַע חֲכָמוֹת, שֶׁעַל יְדוֹ נוֹפְלִין חַס וְשְׁלוֹם, אֵף הַצְּדִיק שָׁבַע יִפּוֹל, וְקָם עַל יְדֵי אֱמוּנָה, עכ"ל. וכמו שיעקב אבינו בעצמו על ידי שקיבל מרחל את הכח הזה לגלול את האבן –

אותי. וכשאליפו ראה את כל הכסף, הוא הסתנוור וקנה את הרעיון, ועזב את יעקב לנפשו.

אבל אליפו הוליד מתמנע את 'עמלק', שהוא כבר הדור השלישי, ועמלק הוא: 'האבן נגף' הקשה ביותר שיש לישראל. וזה מה שכתוב אצל יעקב: "וַיַּגֵּל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר" וביאר הזוהר שהעביר את 'האבן נגף' – וביארנו שזהו 'קליפת עמלק'. דהיינו הכח שיעקב מקבל איך שהוא את רחל – זה להעביר את 'האבן נגף' – עמלק. כי לרחל ולזרעה יש את הכוח להכניע את עמלק יותר מלאה וזרעה. וכבר נתבאר, שכל זה נעשה מיד איך שראה יעקב את רחל.

יחוד ראה – נשיקין – גופני

כה. יש גמרא בקידושין (דף מא.) אסור לאדם שיקדש אשה עד שיראנה. וגם אם הוא צדיק ששומר את העיניים, צריך לראות את האשה לפני החתונה. מסביר האר"י ז"ל שצריך לדעת שיש סדר בזיווג, והסדר הוא שקודם כל צריך להיות זיווג בראייה ואחר כך זיווג דנשיקין, ורק אחר כך הזיווג הגופני. ולכן רואים פה בפסוקים איך שיעקב לא מדלג על שום חלק. דבר ראשון יש בחינת זיווג הראייה. כמו שכתוב: "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רַחֵל... וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיַּגֵּל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר", ומיד הוא מקבל רחל את הכוח העצום שיש לרחל להילחם בעמלק שזו הבחינה של העברת 'האבן נגף', שהיא 'קליפת עמלק'. ואחרי זה יעקב עושה את בחינת יחוד הנשיקין, כמו שכתוב: "וַיִּשָּׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל וְגו'": ואחרי שבע שנים כתוב: "וַיֵּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לֶבֶן הָבָה אֶת אֲשֶׁתִּי כִּי מָלְאוּ יָמֵי וְאֶבְרָאָה אֶלְיָהּ" – זה היחוד הגופני.

יעקב אבינו מסלק את כל הקושיות שבתורה

כו. ונשים לב, שרק ברחל התורה מפרטת את כל שלושת הזיווגים. מה הסיבה לכך? מכיון שיעקב ורחל זה התיקון הגמור, שבו יש לתקן את כל בית ישראל. וכבר הסברנו שכל הכח של יעקב – להודיעך שכוחו גדול, הוא מקבל מרחל בזיווג של ראייה, ועי"ז מכניע את עמלק. ובחינה של 'קליפת עמלק' שייכת גם בלימוד התורה, דהיינו הקליפות שמערימות עלינו קושיות ומניעות להבין את התורה, הם גם בחינת 'קליפת עמלק'.

ובזה מתבאר היטב דברי האר"י ז"ל (בספר הליקוטים בריש פרשתנו), שכתב וז"ל: וענין 'באר בשדה', 'אבן גדולה על פי הבאר', כי סוד 'האבן' – הוא ענין הקושיות והתירוצים (בחינת הקליפות שסביב התורה). עד שיבא יעקב בעקבי משיחא, ויפוצץ את האבן כפטיש יפוצץ סלע, "וַיַּגֵּל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר" – בלי קושיות, והכל יהיה על פי האמת. וכפי זה גם היחוד של הראייה שהיה ליעקב ברחל, הוא בשביל ביאורי התורה, שזה בחינת 'באר', ולגלגל את הקושיות מעליה.

השכינה – שנמזת ברחל, היא בחינת תורה שבעל פה

כז. וכפי הקדמה זו, יומתק עתה להבין היטב את בחינת זיווג הנשיקין שנוכח כאן אצל יעקב ורחל "וַיִּשָּׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל", כפי ביאור רבינו בענין, שהכוונה ג"כ על לימוד התורה. דהנה רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה י"ב) רבינו מסביר את הענין של יעקב ורחל, שרחל זה בחינה של תורה שבעל-פה. תמיד בזוהר הקדוש רחל'

הדרך חזור לקח לו שנתיים. אבל באמת היו עוד 14 שנה שהוא נטמן ללמוד תורה בבית שם ועבר, יחד זה יוצא 36 שנה, ואם כן למה יוסף נעלם ליעקב רק 22 שנה (מגיל 17 עד גיל 39)? אלא שעל י"ד שנה שיעקב למד תורה, אפילו שלא קיים אז מצות כיבוד הורים, הוא לא נענש על זה, כי תלמוד תורה חשוב יותר מהכל, גם מכיבוד הורים מתי שאפשר שיעשה ע"י אחרים.

ההכנה שעושה יעקב ארבע עשרה שנה - כפול

כב לומה יעקב הולך ללמוד תורה 14 שנה? כי אמו אמרו לו להיות בבית לבן שבע שנים, ויעקב מקיים: שניים מקרא ואחד תרגום. לבן הארמי שפתו ארמית, שזו שפת התרגום וגם התלמוד. אצל לבן הארמי צריך יעקב לעשות בירורים. וכמו שרבינו מסביר בליקוטי מוהר"ן – (תורה י"ט ח"א וקודם הזכרנו תורה י"ט תניינא) שקוראים שניים מקרא ואחד תרגום, כדי להגביר את לשון הקודש על לשון התרגום, ולברר את ניצוצות הקדושה שנמצאים בלשון התרגום.

אצל לבן כתוב (בראשית כט, טז): "וַיִּלְלָבֶן שְׁתֵּי בָנוֹת" ומשתי הבנות האלו מהם נבנה העולם, ניצוצות הקדושה שיש אצל לבן – הם גדולים מאוד. כי שם בקליפת נוגה של 'לשון תרגום' בחינת 'לבן הארמי', היה נמצא עדיין בהעלם כל ניצוצות הקדושה של עם ישראל. וכדי להכניע את 'לשון תרגום' הזו, צריך לעשות בחינת 'שנים מקרא', וכיון שרביקה אמרה ליעקב להיות אצל לבן שבע שנים, עשה יעקב אבינו כנגדם 'שנים מקרא', ולמד ארבע עשרה שנה בבית שם ועבר. אמנם בסוף יעקב היה אצל לבן עשרים שנה, אבל התוכנית המקורית היתה להיות רק 7 שנים, אלא שלבן טרף את הקלפים בזה שנתן ליעקב את לאה, והחליף את משכורתו.

עשו – אליפו – עמלק

כג. במשפחת עשיו יש שלוש דורות: עשיו – האבא, אליפו – הבן, ועמלק – הנכד. מה ההבדל ביניהם? עשיו מנסה להרוג את יעקב, וכמו שרביקה אמרה (בראשית כו, מב): "הֲנִיָּה עֲשׂוֹ אֶחָיִךְ מִתְּנַחֵם לְךָ לְהִרְגֶךָ", ופירש"י: 'כבר אתה מת בעיניו ושתה עליך כוס של תנחומים'. עשו ישב על יעקב 'שבעה', וכבר קיבל מהמנחמים 'כוס של תנחומים' על יעקב, כל כך היה בטוח שהוא עומד להרוג את יעקב. ואז יעקב בורח לו, והוא שולח את אליפו הבן שלו, כדי להרגו את יעקב.

הדיבור שבין יעקב לאליפו

כד. אליפו הוא יחסית המתקוק מבין כל השלושה. כמובא ברש"י (שם כט, יא), וז"ל: רדף אליפו בן עשו במצות אביו אחרי יעקב להורגו, והשיגו, ולפי שגדל אליפו בחיקו של יצחק, משך ידו (מלהרגו ליעקב). אמר לו יעקב: "טול מה שבידי, והעני חשוב כמת". מפני אליפו גדל בחיקו של יצחק, ולכן היה לו כבוד ליעקב. "אמר לו (אליפו): 'מה אעשה לצווי של אבא? שהרי אצלנו כיבוד הורים דוחה את כל התורה כולה, גם את איסור 'לא תרצח', וכמובן שזה היפך ההלכה, שהרי אם אביו אמר לו לעבור על דברי תורה אסור לו לשמוע לו (יבמות ו.). ואמר לו יעקב: יש לי עצה, שהרי כתוב בגמ' בנדרים (דף סד): 'עני חשוב כמת', ולכן, קח את כל מה שיש לי, ואני אהיה עני שחשוב כמת, ותגיד לאביך עשיו שכבר הרגת

שאדם נפטר, אומרת הגמרא בשבת (דף ל.) על הפסוק (תהלים פח, ו) "בַּמַּתִּים חֶפְשִׁי" – כיון שמת אדם, נעשה חפשי מן התורה ומן המצוות. אלא שהצדיקים השאירו הרבה תורה בעולם, ואנחנו לומדים את התורה שלהם, ואז 'שפתותיהם דובבות בקבר'. ולכאורה קשה, למה צריך ששפתותיהם תהיינה דובבות בקבר, למה צריך נס ופלא כזה, שצדיק שנפטר לפני מאות או אלפי שנים יתחיל לדבר בקבר?

והתשובה: כדי שיוכלו לעלות להם מצוות חדשות מהעולם הזה, מצוות אפשר לקיים רק בעולם הזה, שם למעלה אי אפשר לקיים שום מצוה. אבל כשצדיק 'שפתותיו דובבות בקבר' – הוא מקבל חיות כאן בעולם הזה בקבר, ולכן זה נחשב לו בשמים כלימוד תורה חדש שהוא לומד בקברו. וזה העומק בגמרא ש'שפתותיו דובבות בקבר'. רק שאין לצדיק אחרי שנפטר כח מעצמו, אלא שע"י שאדם חי כאן בעולם לומד את התורה שהוא חידש, וכמו שביאר רבינו שעל ידי זה הדיבור נעשה רוח, והיא גם גורמת חיות בקבר של הצדיק, שגם הוא ידבר ויוציא מפיו רוח, ועי"ז נעשה זיווג דנשיקין בינך הלומד ובין הצדיק שחידש את זו התורה, רק שיש לאדם להיות צדיק, כדי שהצדיק שיהיה נושק עמו, יהיה לו תענוג מנשיקה עמו ולא חס ושלוש להיפך. ויש לצדיק תענוג כל כך גדול מהדבר הזה, עד שהוא מרגיש שהוא חייב לך.

ולכן כשיהודי מגיע לקבר של צדיק: למשל לרבי שמעון בר יוחאי ואתה מתפלל שם, וקורא תהילים, וגם תיקון הכללי, זה טוב מאוד אבל אם אתה חכם, ואתה רוצה שרבי שמעון בר יוחאי יעזור לך ויתפלל עליך, תן לו תענוג, על ידי שתקרא את התורה שלו, תקרא וזהר הקודש, תלמד 'אדרא זוטא' – שרשב"י כל חייו חיכה ליום האחרון שלו שיוכל לגלות את ה'אדרא זוטא', ואז שפתותיו של רשב"י דובבות בקבר. ואם היית רציני, וישבת שעתיים וקראת 'אדרא זוטא', עכשיו רשב"י הקדוש גם הוא רוצה לשמח אותך, וכשתבקש את הבקשה שלך, הוא יעמוד בתפילה גדולה בשבילך.

בכל דבר צריך להיות קודם חכם, אתה הולך אצל חבוק הנביא תאמר שם ספר חבוק, אתה הולך להושע בן בארי – תגיד ספר הושע, אתה מגיע לדוד המלך תקרא תהלים, הגעת להלל שמאי ורבי עקיבא, תגיד דבר שמועה ממה שהם אמרו. הגעת לרבי נחמן תלמד ליקוטי מוהר"ן, תקרא תיקון הכללי. אצל כל צדיק תלמד ותקרא את התורה שלו.

אצל הבא סאלי כדאי ללמוד ספר 'אהבת ישראל' שלו

לא. ה'בבא סאלי', לא השאיר לנו הרבה ספרים כתובים. אבל יש לנו קונטרס אחד שהדפיסו מכתב יד שלו על תרי"ג מצוות שנקרא 'אהבת ישראל', וטוב להביא את הספר הקדוש הזה וללמוד שם בציון שלו, ודוקא צדיק שלא השאיר הרבה ספרים, ולא רגילים כל כך להגיד הרבה שמועות מפיו, אז לפעמים כשאתה כן לומד את התורה שלו בציון שלו אתה עושה לו נחת רוח עצומה.

ואני אומר לכם עצה גדולה, כי הקבר של הבבא סאלי זה ציון קדוש ונורא מאוד, ואפשר לפעול שם ישועות גדולות מאוד, ולכן תהיה חכם תגיד תורה שהצדיק חיבר ותגיד את החידושים שלו ואז יהיו 'שפתותיו דובבות בקבר'. הבבא סאלי הקדוש, ידוע שמי

הוא כינוי לשכינה הקדושה, והשכינה זה ספירת המלכות. וכתוב ב'פתח אליהו': 'מלכות פה תורה שבעל פה קרינן לה', וא"כ רחל שהיא בספירת המלכות, היא תורה שבעל-פה, ויעקב הוא התלמיד חכם הלומד שלומד את התורה שבעל-פה.

בשבח התורה של יעקב אבינו, אומר רבינו (חיי מוהר"ן שצ"ה), וז"ל: יעקב וכו' חבר כמה אלפים ספרים בענין האמונה, כי הוא חבר ספרים הרבה מאד בענין האמונה הקדושה, גומאות ספרים, ע"כ. כל גלות מצרים במשך 210 שנה, עם ישראל ובפרט שבט לוי היו מתעסקים במגילות של תורה שכתב יעקב אבינו ע"ה.

זיווג הנשיקין בלימוד התורה שנלמד מיעקב ורחל

כת. ומה העומק בזיווג הנשיקין של יעקב ורחל? רבינו כותב שם (בתורה י"ב), וז"ל: וכשֶׁהָאָדָם לומד בקדושה ובטהרה איזה דין ופסק, שחידש איזה תנא או צדיק אחר, על ידי זה נעשה בחינת 'נשיקין' (עיי' זוהר פנחס דף רכ. 'אתא האי טולא ונשיק ליה'). ונשיקין זה בחינת התדבקות רוחא ברוחא; כי הפסק הזה הוא דבורו של התנא, ודבור הוא החיות, כמו שכתוב (פראשית ב, ז) "לִנְפֹשׁ חַיָּה", ותרגומו: 'לרוח ממללא'. ורוח ממללא, הינו הנפש חיה, היא באה מתורה שבעל פה, כמו שכתוב (שם א, כד) "תוציא הארץ נפש חיה" וכו'. ועכשיו בשלומדים את החדוש הזה, וכשמכניסין הלמוד והחדוש בתוך פה, נמצא שדבוקין רוח הצדיק שחידש זה החדוש, עם רוח ממללא – הינו עם הדבור הלומד זה החדוש עכשיו. וזאת ההתדבקות רוחא ברוחא, נקרא 'נשיקין', (זוהר משפטים קכד: תרומה סוף קמו. פקודי רנ:).

ובהמשך שם כותב רבינו עוד, וז"ל: בשלומדין איזה הלכה שחידשו התנאים, על ידי זה נדבבק רוח התנא עם רוח הלומד, ודומה באלו נושק את עצמו עם התנא וכו'. ואפלו צדיקים שכתב הלכו לעולמם, וכשאנו לומדין תורותיהן, על ידי זה נדבבק רוחם ברוחנו, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (במדות יז): 'שפתותיהם דובבות בקבר', וזה על ידי בחינת נשיקה. וזה בחינת (פראשית כט, יא) "וישק יעקב לרחל".

בציון של צדיק צריך ללמוד את התורות שלו

כט. 'שפתותיו דובבות בקבר', פירושו: שאיך שאני מזכיר עכשיו תורה בליקוטי מוהר"ן שפתותיו של רבינו דובבות בקבר, ואומרות יחד איתי את התורה הזאת. תמיד כשאני נמצא בציון של רבינו ואני לומד את התורות של רבינו, אני חושב על זה, איך שאני אומר בפה כאן את התורה, ואיך רבינו שנמצא פה לידי אומר את התורה איתי, ו'שפתותיו דובבות בקבר'.

אחד הדברים החשובים לעשות כשמגיעים לציון של צדיק, ואתה רוצה שהצדיק יתפלל בעדך, אז יש שיטה טובה לגרום לצדיק נחת רוח כזאת, עד שהוא יהיה כביכול 'אסיר תודה' בשבילך, שכאילו הוא חייב לך משהו, עד שהוא מרבה בתפילה בשבילך.

התענוג הכי גדול לצדיק הוא לקיים עוד מצוה

ל. התענוג הכי גדול שיש לצדיקים גם אחרי פטירתם, הוא אם הם יוכלו להוסיף עוד איזו מצוה לעשות כאן בעולם הזה, אבל מכיון שהם כבר נפטרו הם לא יכולים לעשות זאת בעצמם. כשאדם פה בעולם הזה הוא יכול לקיים מצוות כמה שהוא רוצה, אבל ברגע

לכאורה מתי היתה ההכנה של יעקב בשביל לאה, דהיינו לברר את כל הניצוצות הקדושה שיש בלאה?

והתשובה, שזה נעשה בלילה אחד, כמו שכתוב (בראשית כח, יא): "וַיִּשְׁכַּב בְּמִקְוֵי הַחַיָּל, וַדְּבַר זֶה נִרְמַז בְּדַבְרֵי הָאֲרִיזָל בְּסֵפֶר הַלִּיקוּטִים (פרשת ויצא), וז"ל: "וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמִּקְוֵי וַיִּשֶׂם מֵרֶאשִׁיתוֹ וַיִּשְׁכַּב בְּמִקְוֵי הַחַיָּל", וז"ל: הנה כאן זכה יעקב להדבק בהארית לאה – ולכן שמה מראשותיו, כי לאה מקומה בראש. וזה סוד "וַיִּשְׁכַּב בְּמִקְוֵי הַחַיָּל", כלומר, שיש זיווג במקום שהוא בסוד הדיבור. וכל זיווג הוא להשפיע כ"ב אתוון (בחי "ויש-כב"), אלא שבכאן הוא נעלם מאוד, ונקרא "הוא" עלמא דאתכסייא, עכ"ל.

רחל בחינת 'שכל אחר', לאה בחינת 'שכל פנים'

לז. ולכאורה יש להבין, שלבירורי רחל לקח ליעקב אבינו עבודה של 14 שנה, ובשביל בירורי לאה מיהר כל כך בלילה אחד. אבל על פי דברי רבינו הקדוש בליקוטי מוהר"ן (תורה כ"א) יובן, שביאר רבינו שיש שכל אחר ויש שכל פנים. שכל אחר אתה משיג אותו לאט-לאט, ואפילו ליעקב לקח 14 שנה. לעומת זאת, שכל הפנים זה כשהצדיק מקבל מלמעלה בבת אחת במתנה גמורה בלילה אחד. כלומר, אחרי העבודה הגדולה שעשה יעקב בשביל רחל, והשלים אותה, זכר לעשות את העבודה בשביל לאה בלילה אחד כששכב במקום המקדש.

לאה ורחל – זה גם בחינה של 'פנים' ו'אחר', לאה מלבישה ליעקב בחלק העליון מהטבור ולמעלה עד הקשר של תפילין, ורחל היא למטה, וראה בעץ חיים (שער ל"ז פ"ב) שיש זמנים שלאה עומדת בפנים, ואילו רחל עדיין באחר. וזה הבחינה של 'שכל פנים' ו'שכל אחר' שביארנו כאן. ודוקא לאה היא הדרך לבית המקדש, כמבואר בדברי רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה פ"ה תניינא).

כל מלכות בית דוד יצא ע"י שמרמים את הסטרא אחר

לח. אם לבן היה יודע איזו מתנה הוא נתן ליעקב בזה שהוא נתן לו את לאה, הוא לא היה עושה את זה, כי דוקא על ידי מעשה לבן שרימה ביעקב, עשה יעקב אבינו בביתו עבודה שלימה, ובירר את הכל. כי מלאה יצאו ששה שבטים, מלאה יצאו כהנים לוויים ומלכים, כל מלכות בית דוד ומשיח בן דוד מלאה. משה רבינו מלאה. והכל בדרך של רמאות, כי להוליד את מלכות בית דוד, צריך לרמא את הסטרא אחרא שלא תרגיש, מרמים אותה בזנות של בנות לוט, כמו שכתוב: היכן מצאתי את דוד עבדי? מצאתיו בסדום. דוד המלך היה בו בחינת 'בן תמורה' שגם כן רמאות לסטרא אחרא, והכל התחיל ברמאות שלבן רימה את עצמו. ועל זה כתוב (תהלים ב, ד): "וַיִּשָׁב בְּשָׁמַיִם יִשְׁחַק אֲדֹנָי יִלְעַג לְמוֹ". כן יצחק ה' ית' על כל הגויים הקמים עלינו לרעה וישברם וישמידם תחת השמים, ויקים לנו את מלכות בית דוד בביתא משיח צדקינו, אמן.

שבת שלום ומבורך. עריכה: ליאור גבע

שעשה לו פעם טובה בחיים, הוא שילם לו ריבית דריבית במה שהוא היה מתפלל על אנשים. הוא היה צדיק שאהב לגמול חסד, ובפרט מי שעשה לו טובה הכי קטנה. וזה דבר מאוד חכם. ולכן כל פעם כשרוצים שהצדיק יהיו 'שפתותיו דובבות בקבר', שזה בחינת זיווג הנשיקין, והנשיקה היא בשפתיים.

זיווג הגופני בחינת 'חידושי תורה'

לב. ובסוף מגיע הזיווג הגופני, שזה הזיווג הכי גבוה, שהוא בחינת הולדת חידושי תורה חדשים. כלומר, אחרי הזיווג בראייה, שעייז אדם זוכה להסיר את הקושיות וללמוד תורה בהבנה, ואחרי שזוכה ללמוד את התורה של הצדיקים, ולעשות זיווג דנשיקין, אז זוכה גם להוליד מוחין חדשים בתורה, דהיינו חידושי תורה.

'ראיה-נשיקין-גופני', בחינת 'נפש-רוח-נשמה'

לג. שלושת הזיווגים הללו הם מקבילים ל-'נפש', 'רוח', 'נשמה'. 'נפש' – זה הזיווג של הראייה. ולכן כתוב (קהלת ו, ט): "טוֹב מִרְאֵה עֵינַיִם מִהֲלֶךְ נֶפֶשׁ" – כלומר הראייה בעיניים שאתה רואה את הכלה שלך, זה הזיווג של הנפש שלך עם הנפש של הכלה. וזה זיווג ה'נפש'. זיווג של הנשיקין – זה זיווג בבחינת 'רוח' – דבקות רוחא ברוחא. והזיווג הגופני שהוא הגבוה ביותר – זה זיווג להוליד את הנשמות.

נפש – בקבר, רוח – בגן עדן התחתון, נשמה – בגן עדן העליון

לד. הזוהר הקדוש (תרומה ח"ב דף קמא:) כותב על אדם שזוכה לנפש רוח ונשמה, אזי כשהוא נפטר, הנפש נשארת בקבר (זה הבחינה של 'הבלא הגרמי'), הרוח זוכה לגן עדן התחתון שנמצא בעולם הזה. והנשמה עולה לגן עדן העליון. וכשאנחנו רוצים להפעיל את הצדיק, אז יש לו נפש שתמיד נמצאת עמו בקבר, אבל צריך להביא לו גם רוח, וזה ע"י זה שאתה אומר דבר שמועה מפיו, שאז אתה מושך את הרוח שלו שהיא בגן עדן התחתון בארץ, אל הקבר של הצדיק, ואז יש כאן בציון לא רק נפש אלא גם רוח. וכשיש לצדיק שזה נפש ורוח אתה יכול לפעול בתפילה שלך שם, כיע כשיש זיווג של נפש ורוח, באה גם הנשמה.

לבן חשב לרעה על יעקב, והקב"ה חשבה לטובה

לה. יעקב הלך לחרן אצל לבן כדי לברר את הניצוצות הקדושה שיש אצלו, על ידי שישא את בנותיו, ובתחילה חשב יעקב שהכל יתברר על ידי שישא רק את רחל, אבל האמת לא היתה כך, כי חצי מעם ישראל היה אצל לאה, ואילו אצל רחל היה רק שישית, ועוד שליש אצל שתי השפחות. והנה לבן בא כנגד יעקב בשקר ורמאות ונתן לו את לאה קודם לרחל, אבל הקב"ה היה שם, והוא סיבב את הסיבות שיהיה הכל כך כדי שיהיה ע"י יעקב בירור מושלם גם של רחל וגם של לאה.

את ההכנה בשביל בירורי לאה עשה יעקב בלילה אחד

לו. כבר הזכרנו באורך שיעקב עשה הכנה דרבה קודם שהלך אצל לבן, וכיון שחשב לילך אצלו שבע שנים, לכן עשה בחינת 'שנים מקרא ואחד תרגום', ונטמן בבית שם ועבר ללמוד תורה במשך 14 שנה. אבל כל ההכנה הזו היתה בשביל לישא את רחל, וקשה